3. Radionica LEADER mreže Hrvatske, 2021., u suradnji s LAG-om Vallis Colapis

„Razvoj primjene CLLD-a u RH jačanjem multisektorske suradnje”

Hotel Frankopan, 25.-27.08.2021.

Mogućnosti primjene CLLD-a za održiv razvoj slatkovodne resursne osnove u unutrašnjosti RH – uvod

CLLD u ribarstvu u RH 2014.-20.

Kratki pregled

Okvir/uvjeti prihvatljivosti za CLLD u ribarstvu RH 2014.-20. – pregled kroz:

- Sporazum o partnerstvu RH – EU (Sop): https://strukturnifondovi.hr/wp-content/uploads/2017/03/GLAVNI-DOKUMENT-Sporazum_o_partnerstvu_HR.pdf
- Operativni program za pomorstvo i ribarstvo RH (OPPR) - https://euribarstvo.hr/operativni-program-za-pomorstvo-i-ribarstvo-rh-za-programsko-razdoblje-2014-2020/
- Pravilnici za pripremu LRSR (PP LRSR)- https://euribarstvo.hr/mjera-iii-1-pripremna-potpora/
- Pravilnici za provedbu LRSR (PI LRSR)- https://euribarstvo.hr/mjera-iii-2-iii-3-provedba-lokalnih-strategija-razvoja-u-ribarstvu/

EFPR (eng. EMFF) u SoP-u 2014.-20., Pogl. 3.1.1 – CLLD u ribarstvu

- Pogl. 3.1 (str. 127): Mehanizam lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice (CLLD) koristit će se za rješavanje problema na lokalnoj razini u ruralnim i ribarskim područjima, temeljeći se na iskustvu u korištenju ovoga pristupa.
- Lokalna razina obično obiluje izazovima i potrebama, a rješenja se za njih razlikuju. **Mjere imaju izravan utjecaj na određeno državno područje**, međutim, lokalna zajednica mora imati organizacijske, tehničke i financijske kapacitete potrebne za provođenje projekata.

EFPR (eng. EMFF) u SoP-u 2014.-20., Pogl. 3.1.1 – CLLD u ribarstvu

- Potpora iz EFPR-a temeljit će se na **cjelovitom državnom području, lokalnom identitetu te suradnji javnog, privatnog (gospodarskog) i civilnog sektora na lokalnoj razini.** U ribarstvu, **sinergija s ostalim važnim gospodarskim sektorima, kao što su turizam i poljoprivreda, lako će se stvoriti i održavati** osnivanjem FLAG-ova, što će pak omogućiti diversifikaciju aktivnosti i doprinijeti zadržavanju lokalnog stanovništva na otocima i obalnim područjima. Osim toga, FLAG-ovi pružaju dobru priliku za suradnji i kvalitetnu komunikaciju u sektoru ribarstva kako unutar, tako i izvan granica.
- Hrvatski sektor ribarstva suočen je sa **značajnim ekonomskim, ekološkim, socijalnim i regulatornim izazovima koji podržavaju provedbu CLLD-a u ribarskom sektoru.** Glavni izazov je osigurati održivu egzistenciju u ribarskim područjima, temeljen na mudrom **korištenju prirodnih resursa, održavanju zaposlenosti lokalnog sektora ribarstva, održavanju i povećanju lokalne mogućnosti zapošljavanja, doprinosu protiv depopulacije, poboljšanju male infrastrukture, nadzoru i zaštiti prirodnih resursa na području lokalne akcijske grupe u ribarstvu (FLAG).**

EFPR (eng. EMFF) u SoP-u 2014.-20. (3), Pogl. 3.1.1 – CLLD u ribarstvu

- Da bi se uspostavili CLLD-ovi u ribarskim područjima, Upravljačko tijelo EFPR-a koristit će postojeći model upravljanja i realizacije ruralnih LAG-ova prilagođenih sektoru ribarstva. Ruralne lokalne akcijske grupe imaju više iskustva koje će biti uzete u obzir prilikom planiranja podrške u pripremi, komunikacije i širenja informacija u ribarske zajednice. Upravljačko tijelo namjerava potaknuti buduće CLLD grupe u ribarstvu na korištenje iskustva i logistike iz postojećih ruralnih LAG-ova tamo gdje je to ostvarivo imajući u vidu teritorijalna i sektorska razgraničenja.
- **Upravljačko tijelo za EFPR definirat će pravni okvir, kriterije odabira,** bit će odgovorno za objave javnih poziva za izbor FLAG-ova, izbor FLAG-ova, administrativne kontrole i kontrole na licu mjesta, kao i praćenje i evaluaciju CLLD-ova u ribarskim područjima.
- Upravljačko tijelo će poticati **razvoj FLAG-ova u ribarskim obalnim područjima (i otocima) prirodno vezanima za ribolovnu aktivnost i zajednice.** Što se tiče sektora, zajednica i potreba, prednost će se dati sektoru ribarstva, ribarskim zajednicama i potrebama ribarstva, kako je opisano u ribarskim lokalnim razvojnim strategijama. **Namjera je da se granice područja FLAG-ova podudaraju s granicama primorskih županija. Postojeće lokalne inicijative i kvalitetne lokalne razvojne strategije bit će osnova na kojoj će Upravljačko tijelo potaknuti uspostavu FLAG-ova od strane lokalnih dionika iz iste županije.**

EFPR (eng. EMFF) u SoP-u 2014.-20., CLLD u ribarstvu

Što je uvjetovao:

1. Primjenu u ribarskim obalnim područjima (i otocima) prirodno vezanima za ribolovnu aktivnost i zajednice – **da li je to samo Jadran….?**
2. Namjera je da se granice područja FLAG-ova podudaraju s granicama primorskih županija – **postalo razvidno da je Jadran…..**
3. Osnivanje novih pravnih osoba - FLAG-ova (novih LAG-ova)
4. **Postojeće lokalne inicijative i kvalitetne lokalne razvojne strategije bit će osnova na kojoj će Upravljačko tijelo potaknuti uspostavu FLAG-ova od strane lokalnih dionika iz iste županije – objasnimo…..**
5. temeljen na mudrom **korištenju prirodnih resursa, održavanju zaposlenosti lokalnog sektora ribarstva, održavanju i povećanju lokalne mogućnosti zapošljavanja, doprinosu protiv depopulacije, poboljšanju male infrastrukture, nadzoru i zaštiti prirodnih resursa na području lokalne akcijske grupe u ribarstvu (FLAG).**

A što se dogodilo….:

14 FLAG-ova – Isključivo Jadranska Hr. (7 županija)

1 FLAG je u 2 županije (Tramuntana – PGŽ+LSŽ)

1. PGŽ ima 3 FLAG-a
2. LSŽ – 1 koji dijeli sa PGŽ (Tramuntana)
3. ZŽ – 3 FLAG-a
4. ŠKŽ – 1 FLAG
5. SDŽ – 2 FLAG-a (isti kao i LAG-ovi – Brač i Škoji)
6. IŽ – 4 FLAG-a (2 ista kao i LAG-ovi Istarska batana i Alba)
7. DNŽ – 1 FLAG

- http://lmh.hr/karta_flag.html

LRSR i natječaji - Da li su doprinijeli planiranom u SoP-u…..?

- Što mislite…….zaključite

OPPR RH 2014.-20. – CLLD u ribarstvu – ograničenje na Jadransku regiju…pojavljuje se….

Poglavlje 5.1.1 (str. 102)

Provedba održivog razvoja ribarstvenih područja….

Temeljem SWOT analize, **ciljevi provedbe strategije lokalnog razvoja ribarstva** su sljedeći….:

- Jačanje uravnoteženog ekonomskog razvoja **priobalnih i otočnih zajednica** ovisnih o ribarstvu, jačanje njihovog potencijala davanjem više vrijednosti aktivnostima vezanim uz ribarstvo te diversifikacijom u druge vezane sektore, povećavajući time mogućnosti prihoda i zapošljavanja.
- Podrška razvoju male infrastrukture.
- Omogućavanje kolektivnog i strateškog razmišljanja u ribarskim zajednicama kako bi same oblikovale svoju ekonomsku budućnost.
- Povećanje razine sudjelovanja sektora ribarstva i akvakulture kroz promociju aktivnog sudjelovanja **ribara** u upravljanju i donošenju odluka u strateškom planiranju lokalnog razvoja. – ***upozoriti na situaciju sa FLAG Škoji!***
- Integracija i optimizacija sudjelovanja **sektora ribarstva** u lokalnom razvoju s ciljem maksimalizacije sinergije i smanjenja mogućih sukoba interesa u ribarstvenim područjima.
- Promicanje **socijalne kohezije u obalnim i otočnim zajednicama**.
- Jačanje svijesti o zaštiti okoliša i prirode te očuvanju bioraznolikosti u ribarskim zajednicama kako bi se uključile u zaštitu resursa u svrhu povećanja otpornosti i smanjenja ranjivosti.
- Pružanje smjernica i jačanje kapaciteta za provedbu CLLD pristupa.
- Uspostava odgovarajućih mehanizama za maksimalizaciju komplementarnosti i sinergija s drugim EU fondovima.
- Pružanje platforme za razmjenu najboljih praksi i iskustava u okviru EUSAIR-a i prekogranične suradnje.

OPPR RH 2014.-20. – CLLD u ribarstvu – dodatne zanimljivosti, sjetimo se….

Poglavlje 5.1.1 (str. 103)

- Kako će većina FLAG-ova proizaći na inicijativu postojećih LAG-ova, čime se u konačnici bitno olakšavaju aktivnosti kod uspostave FLAG-ova, RH koristi u svojim aktivnostima znanje, iskustva i kapacitete postojećih LAG-ova čija područja se nalaze unutar priobalnih i otočnih područja. Voditelji LAG-ova su se u dosadašnjoj komunikaciji, suradnji i sudjelovanju pokazali kao kompetentni savjetnici i prenositelji znanja CLLD pristupa u ribarstvu prema svim dionicima unutar prihvatljivih područja, a najviše sektoru ribarstva i akvakulture.
- Po odobrenju OP-a, Upravljačko tijelo će dodijeliti pripremnu potporu za razvoj LRS-a, no kako bi se omogućila pravovremena provedba CLLD-a, Natječaj za dodjelu pripremne potpore može biti objavljen i prije odobrenja OP-a. Odbor za praćenje OP-a „u sjeni“ na sjednici je informiran o osnovnim kriterijima, uvjetima i načinu dodjele ove potpore. Natječaj će biti otvoren za sve lokalne inicijative registrirane kao udruge u skladu sa Zakonom o udrugama („Narodne novine“, broj 74/2014), osnovane s ciljem izrade LRSR-a. Da bi bile priznate kao lokalne akcijske grupe u ribarstvu (FLAG) od strane Upravljačkog tijela, LRS-i navedenih lokalnih inicijativa moraju biti odabrane i odobrene, neovisno je li im prethodno dodijeljena pripremna potpora.
- Prihvatljivo ribarstveno područje se mora nalaziti uz more. Pravilnikom za pripremnu potporu definirani su kriteriji za odabir korisnika, procedure i vremenski okvir za pripremu LRS-a……
- Nakon što je LRSR odobrena, ta lokalna akcijska grupa postaje i formalno priznata kao FLAG. Priznati FLAG s odobrenom LRSR će pripremati i objavljivati javne pozive za podnošenje projektnih prijedloga za provedbu LRSR-a. U skladu sa zadacima navedenim u članku 34. Uredbe (EU) br. 1303/2013, FLAG će prijedloge odabranih operacija i fiksni iznos potpore, tamo gdje je to primjenjivo, predstaviti Upravljačkom tijelu u svrhu konačne provjere prihvatljivosti prije odobrenja……A U PRAKSI……????

OPPR RH 2014.-20. – CLLD u ribarstvu – NAJVAŽNIJE, no…..da li je postojalo ograničenje za kopnenu primjenu…..

Poglavlje 5.1.2 (str. 104) **Popis kriterija za odabir ribarstvenih područja (UVJET PRIHVATLJIVOSTI)**

Ribarstveno područje je geografski koherentno obalno područje s više od 10.000, a manje od 150.000 stanovnika. Takva područja karakterizira postojanje:

- obalne linije unutar područja, koje može uključivati otoke i odvojena obalna područja koja nisu u neprekidnom nizu
- najmanje pet jedinica lokalne samouprave, od kojih najmanje tri moraju biti priobalne ili otočne jedinice lokalne samouprave,
- zaposlenih u sektoru ribarstva i povezanim aktivnostima u tom području,

Područja operacija se ne smiju preklapati između dva ili više FLAG-ova.

OPPR RH 2014.-20. – CLLD u ribarstvu – NAJVAŽNIJE, no…..da li je postojalo ograničenje za kopnenu primjenu…..Poglavlje 5.1.3 Popis kriterija za odabir strategija lokalnog razvoja

Kriteriji za pripremnu potporu

- Usklađenost predloženih područja za provedbu strategije s prioritetima OP-a.
- Zalaganje lokalne inicijative za pripremu strategije i uspostavu partnerstva kako je prikazano u potpisanom pismu namjere.
- Dokazi pruženi od strane lokalne inicijative o kapacitetu dostupnom za upravljanje javnim sredstvima.
- Potpisani iskaz interesa/namjere glavnih predstavnika ribarskih zajednica i ostalih važnih predstavnika lokalnog sektora i drugih dionika uključenih u registriranu lokalnu inicijativu (udrugu).
- Predstavljanje održivog plana, uključujući aktivnosti koje treba poduzeti i troškove tih aktivnosti te indikaciju tko će LRSR izraditi; posebnu pozornost treba posvetiti postupcima predviđenim kako bi se osigurao „bottom-up“ karakter strategije.
- Vremenski raspored koji specificira provedbu pripremne potpore (ne više od 6 mjeseci).
- NO PRVENSTVENO UDOVOLJENJE OSNOVNIM UVJETIMA PRIHVATLJIVOSTI

Kriteriji odabira LSR

- Kvaliteta opisa područja pokrivenog LRSR i provjerljivost podataka sukladno dostupnim službenim izvorima.
- Kvaliteta analize razvojnih potreba i potencijala područja, uključujući SWOT analizu i jasne poveznice između SWOT-a, potreba, ciljeva, aktivnosti i rezultata.
- Usmjerenost na najvažnije probleme ribarstvenih područja, kao što je opravdano navedenim analizama.
- Opis specifičnih ciljeva LRSR-a i sinergijski karakter LRSR-a između različitih sektora u multidisciplinarnom i integriranom pristupu.
- Mjerljivost i dostižnost ciljeva unutar planiranog proračuna i vremenskog rasporeda.
- Jasan opis uključenosti lokalnih dionika u razvoj LRSR, uključujući sektor ribarstva.
- Akcijski plan za provedbu LRSR-a i povezanost s financijskim planom.
- Kvaliteta opisa elemenata za praćenje i evaluaciju LRSR-a.
- Dostatnost kapaciteta za provedbu LRSR.
- Dostupnost drugih izvora financiranja (uključujući privatno sufinanciranje).
- Horizontalni problemi.
- Mjere za efikasnost i transparentnost operacija
- NO PRVENSTVENO UDOVOLJENJE OSNOVNIM UVJETIMA PRIHVATLJIVOSTI

Pravilnici za pripremu i provedbu LRS – Uvjeti prihvatljivosti za lokalne incijative, najznačajniji…za odlučivanje o primjeni u unutrašnjosti (Panonska i Sjeverna RH)

(1) Za ostvarivanje potpore lokalna inicijativa mora udovoljavati sljedećim uvjetima:

a) biti registrirana kao udruga sukladno Zakonu o udrugama (»Narodne novine«, broj 74/2014);

b) osigurati značajnu zastupljenost sektora ribarstva i/ili akvakulture;

c) predstavljati ribarstveno područje koje udovoljava uvjetima iz članka 6. ovoga Pravilnika te na istome imati sjedište;

d) osigurati upravljačku strukturu koju obavezno sačinjavaju najmanje sljedeće interesne skupine:

– predstavnici gospodarskog sektora ribarstva

– predstavnici civilnog sektora (građani, udruge, zaklade, fondacije), obavezno uključujući predstavnike iz područja zaštite okoliša, promicanje socijalne uključenosti, ravnopravnosti spolova i nediskriminacije,

– predstavnici javnog sektora, odnosno predstavnici izvršnog ili upravnog tijela jedinica lokalne samouprave kojoj pripadaju naselja iz ribarstvenog područja.

(2) Značajna zastupljenost iz stavka 1. točke b) ovoga članka osigurava se na način da najmanje 40 posto upravljačke strukture lokalne inicijative sačinjavaju predstavnici gospodarskog sektora ribarstva.

(4) Članovi upravljačke strukture lokalne inicijative moraju imati unutar ribarstvenog područja kojeg predstavlja lokalna inicijativa: prebivalište ili sjedište ili podružnicu ili obavljati uzgoj temeljem povlastice za uzgoj morske ribe i drugih morskih organizama i/ili povlastice za akvakulturu ili obavljati preradu u odobrenom ili registriranom objektu u poslovanju s hranom životinjskog podrijetla za žive školjkaše i/ili proizvode ribarstva.

- »*Gospodarski sektor ribarstva*« – pravne ili fizičke osobe koje su vlasnici ili ovlaštenici važeće povlastice za obavljanje gospodarskog ribolova, ovlaštenici povlastice za uzgoj morske ribe i drugih morskih organizama i/ili povlastice za akvakulturu, subjekti u poslovanju s hranom sukladno posebnom propisu koji su korisnici odobrenih ili registriranih objekata u poslovanju s hranom životinjskog podrijetla za žive školjkaše i /ili proizvode ribarstva te ribarske zadruge, udruge, klasteri i ostali oblici udruživanja iz područja ribarstva

- Ribarstveno područje:

(1) Ribarstveno područje je područje koje je funkcionalno koherentno u zemljopisnom, gospodarskom i društvenom smislu.

(2) Ribarstveno područje mora udovoljavati sljedećim uvjetima i kriterijima:

- područje mora obuhvaćati jedno ili više naselja unutar najmanje pet jedinica lokalne samouprave, od kojih najmanje tri moraju biti priobalne ili otočne jedinice lokalne samouprave, izravno povezane bilo kopnom, morem ili vodom;
- područje mora imati više od 10.000, a manje od 150.000 stanovnika sukladno članku 33. stavku 6. Uredbe (EU) br. 1303/2013;
- jedno naselje može pripadati isključivo jednom ribarstvenom području.

Okvir za CLLD u ribarstvu – da li se mogao primijeniti za LAG-ove te za formiranje„kopnenih” FLAG-ova……

- ***Što mislite, da li su se mogle formirati lokalne inicijative u unutrašnjosti i javiti na natječaj za pripremnu potporu……?***

Zaključak: NE, lokalne incijative u unutrašnjosti nisu se mogle javiti na natječaj za pripremnu potporu niti na natječaj za provedbu LRS i to isključivo radi uvjeta u okviru OPPR u poglavlju 5.1.1 - Prihvatljivo ribarstveno područje se mora nalaziti uz more.

Drugi uvijeti prihvatljivosti nisu bili ograničavajući.

- ***Što mislite, da li su se odobreni LAG-ovi mogli javiti na pripremnu potporu za izradu LRSR ili na natječaj za njezinu provedbu?***

Zaključak: DA, odobreni LAG-ovi mogli su se javiti na pripremnu potporu te na natječaj za provedbu LRS ali sa zasebnom, mono-fond strategijom za EFPR (EMFF). I to isključivo oni u Jadranskoj regiji i sa min. 3 JLS na moru.